

Nr 324.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående pension åt konsuln i Bordeaux H. O. Gyllenram; given Stockholms slott den 12 mars 1920.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över utrikesdepartementsärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härigenom föreslå riksdagen medgiva, att konsuln i Bordeaux Helge Oscarsson Gyllenram må från och med månaden näst efter den, varunder han erhåller avsked från konsulsbefattningen, under sin återstående livstid å allmänna indragningstaten uppbära en årlig pension av 3,500 kronor.

De till ärendet hörande handlingar skola riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas.

GUSTAF.

Erik Palmstierna.

*Utdrag ur protokoll över utrikesdepartementsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 12 mars 1920.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BRANTING,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena frih. PALMSTIERNA,
Statsråden: UNDÉN,
THORSSON,
OLSSON,
SANDLER,
NOTHIN,
NILSSON,
ERIKSSON,
SVENSSON,
HANSSON.

Herr ministern för utrikes ärendena anförde:

»Fråga har blivit väckt att konsuln i Bordeaux Helge Oscarsson Gyllenram, vilken önskar draga sig tillbaka från sin befattning i statens tjänst, skulle tillförsäkras en årlig pension av allmänna medel.

Gyllenram är född den 30 augusti 1856. Han har aldrig innehaft lönad konsulsbefattning, men sedan år 1886 med endast kortare mellanrum tjänstgjort vid olönade och tidvis även vid lönade konsulat.

Huru hans tjänstgöring varit lagd framgår närmare av nedanstående förteckning.

15 december 1886—1 april 1887 biträde vid konsulatet i Neapel;

13 juli 1888—1 september 1891 biträde vid vicekonsulatet i Rouen;

1 juli 1892--30 augusti 1892 oavlönat biträde vid generalkonsulatet i London;

31 augusti 1892—26 februari 1893 tjänstförrättande kontorist vid vicekonsulatet i Cardiff och Barry med uppdrag under 4 månader såsom t. f. vicekonsul och i övrigt såsom föreståndare för vicekonsulatkontoret i Barry;

27 februari 1893—30 juni 1893 tjänstgörande i Cardiff vid nämnda vicekonsulat;

1 juli 1893—9 november 1896 kontorist vid samma vicekonsulat med uppdrag under 1 månad såsom t. f. vicekonsul och i övrigt såsom föreståndare för vicekonsulatkontoret i Barry med undantag av 1 månads vikariatförordnande såsom 2:e kontorist vid generalkonsulatet i London;

9 november 1896—21 december 1906 vicekonsul i Rouen;

21 december 1906—31 december 1913 konsul i samma stad;

31 december 1913 konsul i Bordeaux.

I anslutning till tjänsteförteckningen torde böra erinras därom, att vicekonsulatet i Cardiff och Barry under tiden för Gyllenrams tjänstgöring därstädes var ett s. k. lönat vicekonsulat. Generalkonsulatet i London var även å ifrågavarande tid lönat.

Vid den tid, då Gyllenram inträdde i tjänst vid konsulsstaten, och intill början av 1900-talet förefanns icke samma skarpa avgränsning mellan lönade och olönade tjänstemän i konsulsstaten, som numera är fallet. Härtill bidrog i synnerhet, att genom de till år 1902 gällande bestämmelser om konsulatavgifter olönade konsulter av sin tjänst ofta tillfördes lika stora om ej större inkomster än motsvarande lönade tjänstemän. Övergång från tjänst vid lönat konsulat till olönat och även tvärtom ägde icke sällan rum.

Eders Kungl. Maj:ts minister i Paris, envoyén greve Ehrensvärd har i skrivelse till ministern för utrikesärendena den 2 oktober 1919 närmare utvecklat önskvärdheten om pension åt Gyllenram samt därvid anfört följande:

*Ministerns
i Paris
yttrande.*

»Konsul Gyllenram inträdde å konsulsbanan på en tid, då de oavlönade konsulerna uppburo betydliga konsularavgifter, vilka särskilt anlöpande svenska eller norska fartyg hade att erlägga; och uppgingo dessa avgifter ofta till belopp fullt motsvarande de löner, som utgå till avlönade konsulter. Då dessa expeditionsavgifter i och med konsularreformen år 1902 bortföll, erhöilo vissa konsulter, däribland Gyllenram, särskild årlig gottgörelse härför, att utgå så länge de voro anställda i konsulatväsendet. Det belopp, Gyllenram i sådant avseende uppbär, belöper sig till 2,000 kronor.

Då emellertid detta belopp uppenbarligen varit otillräckligt för Gyllenram att i förening med de numera mycket obetydliga expeditiönsavgifterna bestrida sina levnadskostnader, har tillika tilldelats honom ett vida större kontorskostnadsbidrag än i allmänhet plägat utgå till oavlönade konsulter. Detta belopp fastställdes redan år 1906 till 4,800 kronor och har detsamma med fäst avseende å den nu i Frankrike rådande dyrtiden genom beslut den 19 juni 1919 tillsviare fastställt till 6,500 kronor.

Av vad nu anförts framgår, att Gyllenram, oaktat han ej är lönad konsul, likväl i två skilda poster uppbär sammanlagt 8,500 kronor, varav den allra största delen faktiskt kan anses likställd med lön. Det är klart, att ersättning för kontorskostnader icke i och för sig betingar ett så högt belopp som 6,500 kronor. För bestridande av dessa kostnader äger Gyllenram dessutom att tillgodogöra sig inflytande expeditiönsavgifter, vilka dock icke lära uppgå till mera än omkring 400 francs.

Även i andra avseenden är Gyllenram närmast att anse såsom lönad konsulattjänsteman. I regel äro som bekant de olönade konsulerna å orten bosatta köpmän eller utövare av andra yrken, vilka härav vinna sin utkomst och därför kunna åtaga sig en oavlönad konsulsbefattning utan annan ersättning än rätt till uppbärande av expeditiönsavgifter samt ett mindre kontorskostnadsbidrag. I motsats härtill ägnar Gyllenram sig utslutande åt konsulattjänsten. Han har väl full rätt att åtaga sig annan befattning, men då, som av ovanstående meritförteckning framgår, han flyttats från den ena orten till den andra, har detta knappast varit möjligt för honom.

Även den nyss påpekade omständigheten, att han förflyttats från en ort till annan, bidrager ytterligare att ge honom karaktär mera av en lönad än olönad tjänsteman. I regel torde dessa förflyttningar icke berott på Gyllenrams önskan utan på yppade behov för kungl. utrikesdepartementet att fylla någon vakant befattning. Särskilt kan jag intyga, att den senaste förflyttningen från Rouen till Bordeaux icke skedde i enlighet med Gyllenrams önskan utan tvärtom emot densamma. Då nämligen år 1913 ett lönat konsulat upprättades i Rouen, ansågs Gyllenram bland annat med hänsyn till hans framskridande ålder icke böra örflyttas å den lönade konsulsbanan. Som samtidigt det olönade konsulatet i Bordeaux var ledigt, uppmanades Gyllenram att söka detsamma, och, då han för sin utkomst var nödsakad att hålla sig kvar å konsulsbanan, gjorde han även detta, ehuru i strid mot sin önskan.

De väsentligaste kännetecken på en lönad konsulattjänsteman, rätt att uppbära lön samt skyldighet att vidkännas förflyttning från en tjänst till en annan, återfinnas således i fråga om Gyllenram.

Tilltagande sjuklighet gör Gyllenram numera mindre tjänsteduglig. Han har under en stor del av detta år åtnjutit ledighet för hälsans vårdande. Han har väl nu återinträtt i tjänstgöring, men med tämligen stor visshet kan motses att han även i framtiden kommer att under längre tider bliva tvungen att söka ledighet. Därtill kommer, att, såsom av läkareintyg framgår, klimatet i Bordeaux är särskilt menligt för hans hälsa.

Jag inser mer än väl, att många betänkligheter kunna framställas mot beviljande av pension åt Gyllenram. Dels har han aldrig varit svensk avlönad tjänsteman, om än, som jag framhållit, han dock faktiskt härmed varit i det närmaste likställd, dels har han, som allenast är 63 år gammal, ännu ej fullt uppnått stadgad pensionsålder.

Å andra sidan synas mig starka billighetsskäl tala för att Gyllenram, som dock faktiskt tjänat den svenska staten under ett trettioårigt år, på sin ålderdom erhåller ett understöd, varav han i betraktande av sin medellöshet och sjuklighet är i särskilt starkt behov. Att icke tilldela honom pension är detsamma som att anförtro honom och hans hustru åt den offentliga eller enskilda barmhärtigheten. Detta synes mig icke kunna ifrågakomma.

Vidare bör ihågkommas, att Gyllenrams tjänsteförhållanden äro så enastående, att något prejudikat icke härigenom skapas, Sedan numera de högre konsularavgifterna borttagits, kan ej längre ifrågakomma, att någon person för sin utkomst skulle söka sig in å den olönade konsulatsbanan.

Slutligen tillkommer en ganska egendomlig omständighet. Därest Gyllenram skulle, som jag ämnar föreslå, av statsverket erhålla ett sammanlagt belopp av 4,500 kronor att under sin återstående livstid årligen uppbära, kommer härigenom statsverket långt ifrån att vidkännas någon utgift, tvärt emot göra en inbesparing. Efter vad jag på ort och ställe övertygat mig om, äro nämligen konsulatgöromålen i Bordeaux icke av den omfattning, att ett lönat konsulat där behöves eller lämpligen bör uppättas. Utan någon svårighet torde man kunna till lönad konsul erhålla en fullt lämpad person, som åtnöjer sig med ett betydligt mindre kontorskostnadsbidrag än det Gyllenram uppbär. Jag tänker mig närmast ett belopp av omkring 2,000 kronor. Ej heller får förbises, att, därest Gyllenram fortfarande skulle bestrida sin ifrågavarande befattning, jag med säkerhet förutser, att han — förutsatt att icke levnadskostnaderna skulle sjunka i Frankrike — kommer att begära ytterligare höjning av det redan nu abnormt stora kontorskostnadsbidraget. Det är väl ej säkert, att detta komme att beviljas, men å andra sidan är ej lämpligt, att den svenska

statens representant i en av Frankrikes största handelsstäder lever i till armod gränsande förhållanden.

Jag har redan nämnt, att det synes mig, som borde Gyllenram tillförsäkras efter avskedstagandet ett årligt belopp av 4,500 kronor. Jag vet, att Gyllenram, om han såge sig i stånd att kunna begära avsked, skulle bosätta sig å en mindre ort i Normandie, varifrån hans hustru är bördig. Med mindre än nu angivna belopp torde Gyllenram med sin hustru icke kunna draga sig fram, så starkt som levnadskostnaderna i Frankrike på senare tid stegrats. De löneförmåner, som han hittills uppburit, ha även varit så små, att det icke varit möjligt för honom att göra några besparingar.

Gyllenram har som tjänsteman, efter vad jag kan intyga från de olika befattningar jag beklätt i utrikesdepartementet, alltid gjort sig känd för nit, tjänstvillighet och ordentlighet.»

Med stöd av, vad han sålunda anført, anhåller ministern i Paris, att proposition måtte avlåtas till riksdagen med hemställan dels att Gyllenram må, utan hinder därav att han icke längre är i det svenska konsulatväsendets tjänst, äga att fortfarande uppbära det anslag av 2,000 kronor, som tilldelats honom i gottgörelse för mistade konsulatavgifter, dels ock att han därutöver under sin återstående livstid må äga, från och med månaden efter den, han erhåller avsked från sin befattning i rikets tjänst, årligen i pension uppbära 2,500 kronor.

Det av ministern omförmälda läkarintyg utvisar, att Gyllenram till följd av ett svårartat kombinerat bröst- och hjärtlidande, som varat åtminstone under de sista tre åren, icke utan synnerligt men för sitt hälsotillstånd kan fortsätta sin tjänstgöring i Bordeaux och att han bör åtnjuta fullständig vila.

Statskontorets yttrande.

Statskontoret har den 11 nästlidna februari avgivit utlåtande i ärendet, däri statskontoret säger sig hava av handlingarna inhämtat, att Gyllenram under lång tid tjänat staten i olika befattningar å konsulsstaten; att han visserligen icke tillhörde befattningshavarna å den stat för utrikesrepresentationen, som godkänts av riksdagen, och alltså icke ägde rätt till någon pension vid avskedstagandet, men att avlöning till honom utginge av statsmedel; att han för sin utkomst vore helt beroende av denna avlöning; samt att han nu vid framskriden ålder till följd av sjuklighet nödgades inom kort lämna sin befattning.

Härefter fortsätter statskontoret:

»Under sådana förhållanden anser kungl. statskontoret billigheten bjuda, att honom tillförsäkras för återstående livstiden ett årligt belopp till bestridande av levnadskostnaderna. Det föreslagna beloppet, 4,500

kronor, synes visserligen något högt, helst i betraktande därav, att det samma under nuvarande förhållanden komme att utökas med dyrtidstillägg till avsevärt belopp; men kungl. statskontoret anser sig likvisst icke böra motsätta sig, att det föreslagna beloppet tillförsäkras honom. Vad därefter beträffar den form, i vilken den sålunda ifrågasatta ersättningen må kunna Gyllenram beredas, synes det kungl. statskontoret, som om varken det till expektansarvoden anvisade anslaget eller andra till Kungl. Maj:ts disposition anslagna medel under riksstatens tredje huvudtitel lämpligen torde kunna för detta ändamål anlitas, utan föreställer sig kungl. statskontoret, att frågan måste framläggas för riksdagen för att i form av pension från allmänna indragningsstaten bereda Gyllenram den föreslagna ersättningen, att utgå från och med månaden näst efter den, vari han entledigas från sin befattning.»

Av billighetsskäl synes det mig motiverat, att statsverket bereder Gyllenram, som faktiskt under mera än trettio år ägnat sig åt arbete inom det svenska konsulatväsendet, någon pension vid avgången från den tjänst, han nu bestrider. *Departementschefen.*

Att Gyllenram aldrig varit formellt sett lönad tjänsteman synes mig icke böra utgöra hinder däremot, enär, på sätt ministern i Paris framhållit, han tjänat staten under omständigheter, som mycket närmast honom till avlönad tjänstemans ställning. Några betänkliga prejudicerande verkningar av pensionens beviljande synes icke håller behöva befaras, då inom utrikesrepresentationen förutom Gyllenram endast en konsul, nämligen vicekonsuln i Liverpool, intager en liknande ställning och uppbar ersättning för mistade konsulatavgifter.

Vid vad sålunda anförts får jag tillstyrka åtgärd i syfte att pension måtte beredas Gyllenram vid hans avskedstagande.

Vad angår det belopp, vartill denna torde böra fastställas, måste jag dela den av statskontoret uttalade åsikt, att en pension å 4,500 kronor måste synas något hög, därest dyrtidstillägg därå skulle utgå. Ministern i Paris synes hava avsett att föreslå en pension enligt grunder delvis avvikande från dem, som eljest gälla för pensioner å den allmänna indragningsstaten, i det han tydligen utgått från, att dyrtidstillägg ej skulle utgå å densamma. En dylik anordning, innebärande en ny typ av pensioner, med vilka icke skulle följa rätt till dyrtidstillägg, synes mig mindre lämplig, och torde i stället beloppet böra sänkas, lämpligen till 3,500 kronor.

På grund av vad sålunda anförts får jag hemställa, det Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att konsuln i Bordeaux Helge Oscarsson Gyllenram må från och med månaden näst efter den, varunder han erhåller avsked från konsulsbefattningen, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 3,500 kronor.»

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdde hemställen behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Nils Rettig.